

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG

DOM

Afsagt den 28. oktober 2009 af Østre Landsrets 23. afdeling
(landsdommerne Anne Thalbitzer, Jens Kruse Mikkelsen og Anne Berg Jensen (kst.)).

23. afd. a.s. nr. B-345-09:

Sagsøgeren

(advokat Kirstine Rechnagel, prøve)

mod

Københavns Kommune

Teknik- og Miljøforvaltningen

Center for Trafik

(advokat Anders Valentiner-Branth)

Denne sag drejer sig om, hvorvidt **Sagsøgeren** har søgsmålskompetence med hensyn til – og i givet fald om gyldigheden af – en afgørelse om ændring af standsnings- og parkeringsforholdene i Rosengården, 1174 København K, der er truffet af Københavns Kommune i medfør af færdselslovens § 92.

Sagen er anlagt ved Københavns Byret den 28. maj 2008 og ved kendelse af 26. november 2008 henvist til behandling ved landsretten i medfør af retsplejelovens § 226, stk. 1.

Sagsøgeren har nedlagt påstand om, at Københavns Kommune tilpligtes at anerkende, at afgørelsen vedrørende ændring af parkeringsreguleringen i Rosengården, 1174 København K, fra parkeringsforbud til standsningsforbud er ugyldig.

Københavns Kommune har principalt påstået afvisning, subsidiært frifindelse.

Sagsfremstilling

Sagsøgeren har siden 1958 drevet virksomhed fra adressen Rosengården 8, 1174 København K. Rosengården forbinder Kultorvet med Fiolstræde, og i gaden, der er udlagt som gågade, har der indtil november 2007 været parkeringsforbud i kraft af gadens status som gågade.

I december 2006 modtog **Sagsøgeren** et brev fra tre virksomheder, herunder **Virksomhed 1**, hvori de anmoder virksomheden **Sagsøgeren** om at vise hensyn ved parkering af firmabiler i Rosengården, da parkeringen var til gene for de andre forretninger i gaden, og disses synlighed over for kunderne.

Ved brev af 10. juni 2007 rettede **Virksomhed 1** ved **Person 1** henvendelse til Parkering København. Det fremgår af brevet, at hun følte sig udsat for "hensynsløs parkeringsadfærd". Hun anmodede derfor Parkering København om at iværksætte ekstraordinære tiltag med henblik på at normalisere parkeringsforholdene i gaden. I brevet henvises særligt til **Sagsøgerens** biler.

Ved brev af 3. september 2007 rettede **Virksomhed 1** ved **Person 2** henvendelse til Københavns Kommune, Center for Trafik, med anmodning om at få indført standsningsforbud i gaden. Af brevet fremgår blandt andet:

"Hele Rosengården – og således også nærværende butik har i øvrigt det særegne problem, at **Sagsøgeren** som eneste forretning i gaden, bruger denne som sit eget parkeringsområde for firmaets seks varevogne. For nærværende forretning betyder **Sagsøgerens** parkering, som finder sted såvel foran som bagved vores forretning, at forretningen lukkes inde som en sandwich.

Underskrifts indsamlinger fra en række af gaden øvrige forretninger har ikke hjulpet og Parkering København har nærmest opgivet **Sagsøgeren**, da føreerne af de op til seks varebiler blot slår deres bagdør op og hævder, at der er tale om

på- og aflæsning, hvilket så godt som aldrig er tilfældet, da deres lager ligger i Peder Hvidtfeldts Stræde.

Det er klart, at dette specifikke problem har medført, at de handlende i gaden generelt har fokuseret på gadens øjeblikkelige status og kun ser en henvendelse til Dem for at få givet gaden ny status, som eneste mulighed for at få gjort Rosengården til en attraktiv forretningsgade.”

Ved brev af 14. september 2007 rettede **Virksomhed 1** ved **Person 2** igen henvendelse til Parkering København med anmodning om øget patruljering i Rosengården. I brevet henvises særligt til **Sagsøgerens** biler.

Ved brev af 26. september 2007 besvarede Københavns Kommune, Center for Trafik, ved **Person 3** henvendelsen fra **Person 2**. Af brevet fremgår blandt andet:

”Jeg har været inde på stedet, men kunne ikke i dette tidsrum konstatere de voldsomme parkeringsproblemer, som er skitseret i dit brev. Dette betyder imidlertid ikke at der ikke er problemer på andre tidspunkter.

Med henvisning til vores telefonsamtale hvor vi drøftede forskellige løsningsmuligheder, kan jeg oplyse, at Rosengården i forvejen er gågade, og at der derfor allerede er parkeringsforbud, hvilket gælder alle gågader i København. Det betyder at det er ulovligt at parkere, men at af og pålæsning af f.eks. varer er tilladt.

Jeg har derfor bedt Parkering København om at holde forøget opsyn i gaden og vil foreslå at vi ser om dette hjælper på problemet.

Hvis vi skulle skærpe på parkeringsforholdene i gaden, ville der være mulighed for med politiets godkendelse at oprette en standsforbudszone i et tidsrum. Dette ville imidlertid medføre at der i dette tidsrum ikke måtte standses for at aflevere varer, hvilket ville forringe forholdene væsentligt for erhvervslivet i gaden.”

Ved brev af 12. oktober 2007 rettede **Virksomhed 1** ved **Person 2** på ny henvendelse til Københavns Kommune, Center for Trafik. Af brevet fremgår blandt andet:

”Vedlagt følger en henstilling fra samtlige 17 forretningsdrivende i Rosengården, på nær en enkelt, som ønsker, at der i Rosengården indføres et trafikalt standsningsforbud dagligt fra klokken 11-17, og således følger det trafikmønster, som råder på Kultorget og i Købmagergade.”

I et brev, dateret 15. oktober 2007, oplyses det, at de ”nedenstående forretningsdrivende” i Rosengården henstiller, at der indføres standsningsforbud i tidsrummet kl. 11-17 i Rosen-

gården. De forretningsdrivendes navne er i hovedsagen påført brevet ved stempler eller fotokopierede visitkort. Der er angivet 16 forretningsdrivende. **Sagsøgerens** **stempel** eller visitkort er ikke påført brevet.

I november 2007 blev **Person 4**, der er direktør i **Sagsøgeren**, opmærksom på, at der var ved at blive opsat skilte i Rosengården, der angav, at der var standsningsforbud i tidsrummet kl. 11-17.

Person 4 rettede herefter henvendelse til sin advokat, advokat Emil Baumann Geist, der ved brev af 21. november 2007 anmodede Københavns Kommune, Center for Trafik, om en redegørelse for forløbet frem til indførelsen af standsningsforbuddet i Rosengården og hjemlen herfor.

Ved brev af 10. december 2007 besvarede Københavns Kommune, Center for Trafik, ved **Person 3** henvendelsen. Det fremgår heraf, at baggrunden for indførelsen af standsningsforbuddet var en henvendelse af 3. september 2007 til Center for Trafik fra en erhvervsdrivende i Rosengården. Endvidere fremgår blandt andet:

”Den forretningsdrivende, som henvendte sig, havde indhentet tilkendegivelser om parkeringen fra andre forretningsdrivende om forholdene i gaden.

I forbindelse med henvendelsen foretog vi et tilsyn på stedet, hvor vi konstaterede, at der holdt parkerede biler, men ikke i så voldsom en grad, som det var beskrevet i henvendelsen. Imidlertid måtte vi konstatere, at der trods alt holdt biler parkeret, og at der ikke var tegn på, at disse var i gang med af- eller pålæsning. Vi konstaterede, at denne parkering var ulovlig, og at den var til gene dels for de erhvervsdrivende og dels for fodgængerne i gaden.

Da Rosengården er en offentlig vej, valgte vi som vejbestyrelse på baggrund af ovenstående, at ændre parkeringsforbuddet til et standsningsforbud med samtykke fra politiet. Dette blev gjort med hjemmel i færdselslovens § 92, stk. 1, nr. 1 ud fra en betragtning om, at Rosengården er en gågade og som sådan skal være bilfrit areal. Desuden har Rosengården en del udendørsservering, som bliver generet ved den ulovlige parkering, ligesom der som tidligere nævnt har været henvendelser fra øvrige erhvervsdrivende i Rosengården om problemet.

Med hensyn til det beskrevne omkring sikring af din klients vejforbindelse til sin virksomhed, skal jeg bemærke, at din klient fortsat har mulighed for af- og pålæsning af varer i tidsrummet 17 til 11.”

Ved brev af 17. december 2007 til Københavns Kommune, Center for Trafik, besvarede advokat Emil Baumann Geist kommunens brev, og ved brev af samme dato til Rigspoli-

tiets Færdselsafdeling påklagede han på vegne af **Sagsøgeren** Københavns Kommunes afgørelse om at indføre standsningsforbud i Rosengården.

Rigspolitiet anmodede Jørgen Holst ApS og Københavns Kommune, Center for Trafik, om en udtalelse i sagen, og af kommunens udtalelse af 17. januar 2008 fremgår blandt andet:

”Kommunen blev den 3. september 2007 gjort opmærksom på, at der foregik en del længerevarende parkeringer af biler i Rosengården, selvom der på daværende tidspunkt var parkeringsforbud. Det kan oplyses, at henvendelsen om parkeringer i Rosengården kom fra 17 erhvervsdrivende i Rosengården, der var generet af de ulovlige parkeringer.

På baggrund af henvendelsen undersøgte Center for Trafik forholdene og besluttede på den baggrund at indføre standsningsforbud på det pågældende areal i tidsrummet 11.00 – 17.00. Forinden indførelsen af forbudet blev samtykke indhentet fra Københavns Politi, ligesom der blev foretaget en vurdering af, hvorvidt standsningsforbudet i særlig grad ville påvirke enkelte butiksindehavere negativt i Rosengården. Center for Trafik vurderede, at det sidste ikke var tilfældet.”

Rigspolitiets Færdsels- og Beredskabsafdeling traf herefter afgørelse om, at **Sagsøgeren** **Person 4** ikke var klageberettiget i sagen, idet virksomheden ikke havde den fornødne væsentlige, direkte og individuelle interesse i sagen. Afgørelsen blev meddelt advokat Emil Baumann Geist ved brev af 21. februar 2008.

Forklaringer

Der er for landsretten afgivet partsforklaring af **Person 4** og vidneforklaringer af **Person 5** og **Person 3**.

Person 4 har forklaret blandt andet, at han er el-installatør og direktør i **Sagsøgeren** **Person 4**. Han startede i virksomheden som overmontør i 1972, og han har ejet selskabet siden 1985. Virksomheden har ligget i Rosengården siden 1958. Virksomheden har detailsalg i forretningen i Rosengården og udfører derudover el-installationsvirksomhed hjemme hos kunderne. Det primære i virksomheden er dog installationsvirksomheden. Virksomheden har et lager på Østerbro, men det benyttes kun til store byggestrømsanlæg, der anvendes til at skaffe midlertidig strøm på byggepladser, store projektører og master til lysanlæg. I virksomhedens lager i Rosengården har de almindeligt installationsmateriel til stikkontakter, lampesteder og lignende – som også sælges i forretningen – samt værktøj og

stiger. Det er ganske få medarbejdere, der har nøgle til lagerlokalet på Østerbro, da det er hans erfaring, at man ikke kan lade alle medarbejdere have nøgle til et lagerlokale, hvor der ikke er opsyn. I Rosengården skal overmontørerne aflevere bestillingssedler og får så udleveret de materialer og det værktøj, som de har brug for, af den lageransvarlige.

Installationsbilerne kommer jævnligt i Rosengården for at få nye ordresedler eller for at afhente stiger maskiner eller andet. Det kan foregå på alle tider af dagen. De skal som udgangspunkt starte hos kunderne kl. 8.00, men det er ikke altid muligt at planlægge opgaverne på forhånd, så det ikke er nødvendigt at komme i Rosengården mellem kl. 11 og 17. For firmaets faste kunder bestræber man sig på at udføre akutte opgaver samme dag. Der er akutopgaver hver eneste dag. Gennemsnittet er under 10 akutopgaver om ugen. Ved andre opgaver kan der dog også være behov for at aflevere eller afhente materialer eller andet i løbet af dagen. Det er ikke hans oplevelse, at installationsbilerne har holdt i længere tid i Rosengården, og han har ikke set medarbejdere spise frokost eller drikke kaffe ved installationsbilerne, mens de holder i Rosengården. Han har flere gange indskærpet over for sine medarbejdere, at de kun må holde der ved kortvarige standsninger og ved af- og pålæsninger.

Kort efter, at **Virksomhed 1** var flyttet ind i naboforretningen, tilkendegave **Virksomhed 1** over for ham, at en el-installationsvirksomhed ikke hørte til i byen, og at **Virksomhed 1** nok skulle få virksomheden ud af byen. Han hørte ikke noget om klagerne til Københavns Kommune, men opdagede en dag i november måned 2007, at kommunen var ved at sætte skilte op om standsningsforbuddet. Dagen efter fik han underskriftsindsamlingen fra **Virksomhed 1**. Den var vedlagt en rundskrivelse fra **Virksomhed 1** til alle forretninger i gaden med telefonnumre til parkeringsvagterne, som man kunne ringe til, hvis der holdt biler i gaden. Han har i øvrigt fra flere af de øvrige forretninger hørt, at de ikke har ønsket at opfordre til, at der blev indført standsningsforbud. **Virksomhed 2** afleverede sit visitkort med henblik på stiftelse af en handelsstandsforening, og indehaveren af **Virksomhed 3** kendte heller ikke noget til det. **Virksomhed 1** havde fået et stempel på sit papir fra en ansat.

Det har ikke været muligt for hans virksomhed at overholde standsningsforbuddet. Han vil tro at det dagligt forekommer, at installationsbilerne holder foran forretningen. Der kan være meget langt til en ledig parkeringsplads, og han kan ikke bede en medarbejder om at bære en tung byrde over længere afstande. Det forekommer dog, at der ledige pladser i Peter Hvidtfeldts Stræde, og så holder installationsbilerne der. Hvis virksomheden var ga-

ranteret parkeringsplads i Peter Hvidtfeldts Stræde kunne de leve med standsningsforbudet, men det er de ikke. Virksomheden har ikke noget lager i Peter Hvidtfeldts Stræde. Virksomheden får fortsat også først leveret hårde hvidevarer og post efter kl. 12. Også de andre erhvervsdrivende og beboerne i gaden standser i gaden i tidsrummet mellem kl. 11 og 17.

Virksomheden har fire parkeringspladser under Hauser Plads til det administrative personale og til en vagtbil. En til to af virksomhedens installationsbiler kommer stort set aldrig hjem, da de udfører opgaver længere væk. De tre øvrige installationsbiler, som standser i Rosengården, ser stort set ens ud, så andre kan godt tro, at det er den samme bil, der holder der igen og igen. Han har erhvervs-parkeringslicens til disse tre installationsbiler.

Det er korrekt, at der blev etableret gågade i Rosengården en gang i 1970'erne efter at vidnet startede som overmontør i virksomheden. Han havde således kendskab til, at der var gågade, da han overtog virksomheden i 1985. Rosengården har imidlertid før 2007 ikke haft samme status som de øvrige gågader i området, da der ikke var standsningsforbud på noget tidspunkt af dagen.

Virksomheden har i øjeblikket ca. 20 ansatte. Han har været oppe på omkring 100 ansatte i perioden fra 1990 til 1993. Derefter faldt antallet af ansatte til omkring 40 ansatte og siden er der langsomt blevet færre ansatte. Der er dog ikke sket den store ændring siden 2007, selv om virksomheden selvfølgelig har kunnet mærke finanskrisen.

Person 5 har forklaret blandt andet, at han er områdechef i Center for Trafik under Trafik- og Miljøforvaltningen. Han er chef for trafikikkerhedsområdet, der blandt har ansvaret for de opgaver, der ligger hos vejmyndigheden, herunder afgørelser efter færdselslovens § 92. For at sikre kvaliteten i afgørelserne er der ansat en jurist i 2006, og der gennemføres årlige kurser for de øvrige medarbejdere. Han var ikke inddraget i den konkrete afgørelse vedrørende Rosengården. Kommunen fører en langvarig og systematisk indsats for et bedre "byliv", ikke mindst i Middelalderbyen, hvilket også er den overordnede baggrund for afgørelsen vedrørende Rosengården.

Han har selv været i Rosengården 3-4 gange og har ikke set parkerede biler i gaden i tidsrummet mellem kl. 11 og 17, så afgørelsen har tjent sit formål. Efter hans opfattelse skal der rigtig meget til, før en borger eller virksomhed har partsstatus i forhold til færdsels-

regulering af offentlige gader og veje. Sager kan opstå gennem henvendelser fra borgerne eller efter dialog med politiet, med parkeringsvagterne eller som følge af et politisk initiativ fra Borgerrepræsentationen eller Teknik- og Miljøudvalget. Hvis forvaltningen fra borgere får oplysninger om faktiske omstændigheder, vil forvaltningen søge at verificere oplysningerne, f.eks. ved at besigtige forholdene.

Person 3 har forklaret blandt andet, at han i dag er anlægskoordinator i Center for Trafik. I 2007 var han sagsbehandler samme sted. Han besigtigede forholdene i Rosengården i september 2007 efter den første henvendelse fra **Virksomhed 1**. Der var parkerede biler – ikke kun standsede biler – men det var ikke så mange biler, som **Person 2** fra **Virksomhed 41** beskrev. Derfor afviste han at ændre på forholdene. På telefonisk forespørgsel fra **Person 2** oplyste han efterfølgende, at en underskriftsindsamling ikke ville ændre på afgørelsen. Alligevel sendte **Person 2** sit brev af 12. oktober 2007 med underskriftsindsamlingen. Da han kunne se, at de mange erhvervsdrivende havde skrevet under, genovervejede han sagen og foretog en ny besigtigelse. Han kontaktede også politiet, som besigtigede forholdene og meddelte samtykke til at indføre standsningsforbud i Rosengården.

Det handlede om hele gaden og ikke kun en enkelt forretning. Derfor blev der ikke foretaget partshøring, inden standsningsforbuddet blev indført. Han var ikke særlig fokuseret på forholdene omkring **Sagsøgeren**, da han besigtigede forholdene i Rosengården i september 2007. Det var de generelle forhold i gaden, der var afgørende for kommunen. Det er også denne første besigtigelse, han henviste til i kommunens brev af 10. december 2007 til advokat Emil Baumann Geist.

Grundlaget for beslutningen om at indføre standsningsforbud i Rosengården var klagen fra de erhvervsdrivende i Rosengården, hans egne to besigtigelser og politiets besigtigelse. Kommunen retter generelt først henvendelse til politiet, når man er indstillet på at træffe en afgørelse efter færdselslovens § 92. Han prøvede efter den første henvendelse i september 2007 i første omgang at få parkeringsvagterne til at håndhæve parkeringsforbuddet ved et forøget tilsyn på stedet, men ved den anden besigtigelse kunne han konstatere, at det ikke havde hjulpet. Han mener ikke, at det ville have ændret på forholdene at sætte ”parkering forbudt”-skilte op, da alle ved, at man ikke må parkere i gågader, men det var ikke noget kommunen overvejede.

Procedure

Sagsøgeren har i det væsentlige procederet i overensstemmelse med sit påstandsdokument af 16. september 2009, hvoraf følgende fremgår:

"Til støtte for den nedlagte påstand anføres det, at Københavns Kommune ved afgørelsen af november eller december 2007 om ændring af parkeringsreguleringen i gaden Rosengården fra parkeringsforbud til standsningsforbud har truffet en konkret afgørelse, og i den forbindelse har tilsidesat væsentlige sagsbehandlingsprocedurer og forvaltningsretlige regler og principper, herunder reglerne om partshøring, meddelelse om afgørelsen, begrundelse og klagevejledning. Endvidere er afgørelsen disproportional i forhold til formålet.

Sagsøgeren har en *retlig interesse* i sagen og i at få prøvet sagen ved domstolene, idet **Sagsøgeren** som erhvervsvirksomhed bliver direkte, individuelt og væsentligt negativt berørt af afgørelsen. Det bestrides, at begrebet retlig interesse som grundlag for at kunne kræve domstolsprøvelse er et snævrere begreb end den væsentlige og individuelle interesse, der ligger til grund for partsbegrebet i forvaltningsretlig henseende, jf. grundlovens § 63, stk. 1, 1. pkt. Retlig interesse kan således også bero på en afledet interesse. Det anføres, at en adressat og en part i en sag har ret til domstolsprøvelse af en forvaltningsafgørelse, uagtet at den administrative rekursmyndighed har afvist sagen. Hvorvidt begrebet retlig interesse er snævrere end væsentlig individuel interesse som betingelse for administrativ klageret, er ikke relevant for sagen, da afvisningen fra Rigspolitiet ikke er til prøvelse, hvorfor klageadgangen i henhold til færdselslovens § 92 c, stk. 2, ikke er til prøvelse. Begrebet retlig interesse, dersom det afviger i sin definition fra partsbegrebets definition baseret på væsentlig individuel interesse, må således fastlægges bredere.

Parterne er enige om, at der er truffet en afgørelse. Til støtte for, at der er truffet en konkret *afgørelse*, anføres det, at der er tale om en offentlig myndigheds ensidige og bindende tilkendegivelse om forhold, som er af væsentlig betydning for **Sagsøgeren**. Selvom afgørelsen i forhold til en stor mængde mennesker – offentligheden – har karakter af en generel retsakt, er der i forhold til **Sagsøgeren** tale om en konkret afgørelse.

Til støtte for, at **Sagsøgeren** skal anses for *part* i afgørelsen, anføres det, at afgørelsen har adressater, og at **Sagsøgeren** er adressat. Københavns Kommune har foretaget en individuel vurdering af de enkelte erhvervsdrivendes påvirkning af et standsningsforbud forud for afgørelsen, hvilket viser, at afgørelsen har adressater ...

For **Sagsøgeren** er afgørelsen endvidere væsentlig for selskabets virksomhed, og afgørelsen har individuel og direkte betydning for **Sagsøgerens** drift. **Sagsøgeren** driver en elinstallatørvirksomhed, som har sit forretningssted og sit lager i Rosengården. Uagtet fornuftig planlægning vil det ikke være muligt at drive virksomheden, uden at standsninger i løbet af tidsrummet 11-17 jævnligt er nødvendige. **Sagsøgeren** kan derfor efter afgø-

relsen ikke drive sin virksomhed lovligt. Dette kunne og burde Københavns Kommune have indset i forbindelse med sin sagsbehandling, idet sagen er opstartet på baggrund af en henvendelse fra samtlige øvrige erhvervsdrivende i Rosengården, hvilket kommunen var udtrykkeligt gjort opmærksom på ... ligesom sagen udsprang af en klage over **Sagsøgeren** specifikt ...

Der forelå således et faktisk oplysningsgrundlag, som har haft betydning for afgørelsen, og som omfattede konkrete faktiske oplysninger om **Sagsøgeren** og dennes erhvervsvirksomhed og ageren, og som denne burde være givet anledning til at kommentere. Det forhold, at oplysningerne er lagt ubekræftet til grund, er en tilsidesættelse af officialmaksimen og partshøringsreglerne. Københavns Kommune burde have partshørt **Sagsøgeren** i henhold til forvaltningslovens § 19. Hvis **Sagsøgeren** anses for part i sagen, har denne tillige krav på at modtage meddelelse om afgørelsen, en begrundelse herfor samt en klagevejledning. Ingen af disse forhold er iagttaget fra kommunens side.

Såfremt **Sagsøgeren** ikke anses som part i sagen, er manglende høring af **Sagsøgeren** alligevel en tilsidesættelse af *officialmaksimen* og *god forvaltningskik*, idet Københavns Kommune forud for afgørelsen selv har bemærket, at et standsningsforbud "ville forringe forholdene væsentligt for erhvervs livet i gaden" ..., idet samtlige øvrige erhvervsdrivende i Rosengården havde mulighed for at give deres mening til kende, inden afgørelsen blev truffet, og idet sagen udsprang direkte af en klage over **Sagsøgerens** ageren i gaden, som **Sagsøgeren** ikke har haft mulighed for at af- eller bekræfte. Kommunen burde derfor have foranstaltet yderligere undersøgelser, inden afgørelsen blev truffet.

Til støtte for påstanden anføres endeligt, at afgørelsen er *disproportional* i forhold til formålet. Formålet var utvivlsomt at bringe ulovlige parkeringer til ophør. Til det formål træffer Københavns Kommune afgørelse om standsningsforbud. Det har aldrig været hensigten at hindre standsninger. Det anføres, at standsning omfatter standsning af biler i op til 3 minutter samt af- og pålæsning, jf. færdselsloven § 2, nr. 16.

Den valgte afgørelse har derfor tillige ekspropriativ karakter som følge af indgrebs erhvervsmæssige konsekvenser for **Sagsøgeren**.

Generelt var der andre, mere proportionale reaktionsmuligheder for kommunen, herunder skiltning, som tydeligt viste parkeringsforbuddet i gaden, ligesom håndhævelse af det allerede eksisterende parkeringsforbud ville være proportionalt. Konkret kunne en direkte henvendelse til **Sagsøgeren**, som var den direkte anledning til sagen, muligvis have løst problemet.

Tilsidesættelsen af forvaltningsregler og principper samt afgørelsens *disproportionale* udfald betyder, at sagsøgeren skal gives medhold i den nedlagte påstand."

Københavns Kommune har ligeledes i det væsentlige procederet i overensstemmelse med sit påstandsdokument af 16. september 2009, hvoraf følgende fremgår:

"Til støtte for den nedlagte principale påstand, gør sagsøgte følgende gældende:

at søgsmålskompetence forudsætter retlig interesse,

at begrebet retlig interesse som betingelse for civilt søgsmål skal afgrænses snævrere end begrebet væsentlig individuel interesse som betingelse for administrativ klageret,

at **Sagsøgeren** ikke er klageberettiget i forhold til beslutningen om indførelse af standsningsforbud i Rosengården, da indførelsen af standsningsforbud i Rosengården ikke kan antages at påvirke **Sagsøgerens** erhvervsforhold med en sådan styrke og intensitet, at **Sagsøgeren** herved opnår den fornødne retlige interesse – samt

at **Sagsøgeren** så meget desto mindre heller ikke kan anses for søgsmålsberettiget i forhold til sagens anlæggelse ved domstolene, idet **Sagsøgeren** ikke besidder den fornødne retlige interesse for et sådant søgsmål.

Til støtte for den nedlagte subsidiære påstand, gør sagsøgte følgende gældende:

at kommunen i medfør af færdselslovens § 92, og dennes forarbejder, er tillagt vide skønsbeføjelser til at træffe beslutning på grundlag af færdselsmæssige hensyn,

at standsningsforbuddet af kommunen først og fremmest blev besluttet ud fra betragtninger om, at Rosengården er en gågade og som sådan skal være bilfrit areal,

at hensynet til at sikre en gågade som bilfrit areal er et sagligt hensyn, som kommunen kan varetage med hjemmel i færdselslovens § 92,

at kommunen i forbindelse med sin udøvelse af skønnet har overholdt de retlige begrænsninger og principper forbundet med en sådan skønsudøvelse, herunder også proportionalitetsprincippet,

at kommunen navnlig har indført standsningsforbuddet ud fra et ønske om at sikre, at området – som er en gågade – forbliver bilfrit areal,

at det bestrides, at kommunens beslutning må anses som uforholdsmæssigt indgribende i forhold til sagsøger,

at sikringen af et bilfrit område rammer sagsøger i samme begrænsede omfang, som det gør en stor del af de erhvervsdrivende i området ikke mindst kunder og andre der færdes i Rosengården,

at der efter retspraksis skal meget til at anse en afgørelse efter færdselslovens § 92 for at stride mod proportionalitetsprincippet,

at **Sagsøgeren** ikke har den nødvendige retlige interesse og derfor slet ikke er part i sagen,

at manglende partshøring eller andre eventuelle sagsbehandlingsfejl under alle omstændigheder ikke har haft væsentlig betydning for indholdet af den trufne afgørelse, også fordi denne hviler på et meget sikkert hjemmelsmæssigt grundlag, samt

at der således heller ikke samlet er grundlag for at anse kommunens beslutning om indførelse af en standsningsforbudszone for ugyldig.”

Landsrettens begrundelse og resultat

Landsretten lægger efter **Person 4's** forklaring til grund, at driften af virksomheden i et ikke ubetydeligt omfang kræver, at virksomhedens ansatte har mulighed for at aflevere og afhente materialer og værktøj i løbet af en arbejdsdag, hvorfor muligheden for standsning ved virksomhedens kontor og lager i Rosengården – også i det tidsrum, hvor der nu er indført et standsningsforbud – er af væsentlig interesse for **Sagsøgeren**. Under disse omstændigheder finder landsretten, at **Sagsøgeren** har den nødvendige retlige interesse i søgsmålet.

Landsretten lægger efter oplysningerne i Københavns Kommunes brev af 17. januar 2008 til Rigspolitiet og **Person 3's** forklaring til grund, at det var på baggrund af henvendelser fra erhvervsdrivende i Rosengården, at Københavns Kommune valgte at besigtige forholdene i Rosengården. Endvidere lægges det til grund, at der i alle henvendelser til Københavns Kommune, som er fremlagt under sagen, og som indgik i grundlaget for Københavns Kommunes beslutning, blev henvist til de gener, som **Sagsøgerens** biler gav de øvrige forretningsdrivende i Rosengården. Endelig lægges det efter **Person 3's** forklaring til grund, at Københavns Kommune efter en besigtigelse af forholdene i Rosengården ikke fandt, at der i september 2007 var fornødent grundlag for at indføre et standsningsforbud, men efter en henvendelse i oktober 2007 fra **Virksomhed 1** vedlagte en ”underskriftindsamling”, som **Sagsøgeren** som den eneste erhvervsdrivende i Rosengården ikke havde tiltrådt, og efter en fornyet besigtigelse, nu fandt, at der var fornødent grundlag for at indføre et standsningsforbud i tidsrummet mellem kl. 11 og 17, hvorefter Københavns Kommune indhentede politiets samtykke.

Henset til, at **Sagsøgeren** nævnes i alle klager, som den, der i særlig grad overtræder det eksisterende parkeringsforbud og nødvendiggør en ændret parkerings-

regulering, og henset til, at kommunen burde have indset, at **Sagsøgerens** **virksomhed** kunne adskille sig fra den almindelige butiksvirksomhed i gaden med hensyn til behovet for kortvarige standsninger ved virksomhedens kontor og lager, finder landsretten, at **Sagsøgeren** har en så væsentlig, direkte og individuel interesse i sagen, at han må anses for part under sagen, og at der burde have været foretaget partshøring af virksomheden, inden der blev truffet afgørelse om ændring af parkeringsreguleringen i Rosengården.

Henset til, at Københavns Kommune i brevet af 26. september 2007 til **Virksomhed 1** selv anfører, at indførelsen af en standsningsforbudszone vil forringe forholdene væsentligt for erhvervslivet i gaden, og til at der i Københavns Kommunes beslutningsgrundlag indgik faktuelle oplysninger, som **Sagsøgeren** ikke fik lejlighed til at udtale sig om – herunder oplysninger om placeringen af virksomhedens lager og om antallet af varebiler, der standser eller parkerer i gaden, som er bestridt af **Person 4** under dennes forklaring for landsretten – finder landsretten ikke, at Københavns Kommune har godtgjort, at det er utvivlsomt, at en partshøring af **Sagsøgeren** ikke ville have medført en anden afgørelse. En sådan partshøring ville også have givet et væsentligt sikrere grundlag for kommunens vurdering af, om indgrebet – som kommunen som nævnt selv er opmærksom på udgør en væsentlig forringelse af forholdene for erhvervslivet i gaden – på trods af dets generelle karakter ikke helt undtagelsesvis ramte en enkelt erhvervsdrivende så hårdt, at det måtte anses for et ekspropriativt indgreb omfattet af grundlovens § 73.

Landsretten finder derfor, at Københavns Kommunes afgørelse om indførelse af standsningsforbud i Rosengården mellem kl. 11 og 17 er ugyldig.

Thi kendes for ret:

Københavns Kommune skal anerkende, at afgørelsen vedrørende ændring af parkeringsreguleringen i Rosengården, 1174 København K, fra parkeringsforbud til standsningsforbud er ugyldig.

I sagsomkostninger skal Københavns Kommune inden 14 dage betale 50.000 kr. til **Sagsøgeren**

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.

(Sign.)

Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsrets kontor, den

P.j.v.

Sagsbehandler